

РІШЕННЯ
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

07 березня 2023 року

справа № 580/6419/22

м. Черкаси

Черкаський окружний адміністративний суд у складі:

головуючого судді – Гараня С.М.,

за участю:

секретаря судового засідання – Шапошник Я.О.,

позивача – Вельбівця О.І. (особисто),

представника позивача – адвоката Плаза О.М. (за ордером),

розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні суду в порядку загального позовного провадження адміністративну справу за позовом Вельбівця Олександра Івановича до Черкаської обласної ради, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача Черкаська обласна організація політичної партії “За майбутнє”, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача Черкаська обласна територіальна виборча комісія про визнання протиправним та скасування рішення,

ВСТАНОВИВ:

У Черкаський окружний адміністративний суд надійшов позов Вельбівця Олександра Івановича (далі – позивач) до Черкаської обласної ради (далі – відповідач), третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача Черкаська обласна організація політичної партії “За майбутнє” (далі - третя особа 1), третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача Черкаська обласна територіальна виборча комісія (далі - третя особа 2), в якому позивач просить: - визнати протиправним та скасувати рішення Черкаської обласної ради №15-45/VIII від 02.12.2022, яким достроково припинено повноваження депутата Черкаської обласної ради VIII скликання Вельбівця Олександра Івановича обраного депутатом по територіальному виборчому округу №5 за виборчим списком Черкаської обласної організації політичної партії “За майбутнє”, у зв'язку з його особистою заявою про складання депутатських повноважень.

В обґрунтування позовних вимог зазначено те, що 02.12.2022 відбулася 15 сесія Черкаської обласної ради VIII скликання, на якій серед інших згідно порядку денного під номером 1 було розглянуто питання про дострокове припинення повноважень депутата Черкаської обласної ради VIII скликання Вельбівець Олександра Івановича, обраного депутатом по територіальному виборчому округу №5 за виборчим списком Черкаської обласної організації Політичної партії «За майбутнє», у зв'язку із його особистою заявою про складання депутатських повноважень від 22.11.2022. Проте, заяву депутатом Вельбівець О.І. було відізнано на початку сесії, а також особисто її неодноразово озвучено під час сесії до прийняття рішення про голосування з порядку денного. Так, у відповідності до п.2 ч.2 ст. 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» повноваження депутата місцевої ради можуть припинитися достроково за рішенням відповідної ради у зв'язку з особистою заявою депутата місцевої ради про складання ним депутатських повноважень. Дана підстава дострокового припинення депутатських повноважень безпосередньо пов'язана як із безпосереднім суб'єктом подання такої заяви, так і з його волевиявленням. Так, дійсно позивачем 22.11.2022 до відповідача була подана заява про складання депутатських повноважень за власним бажанням. Така заява була подана у зв'язку із проходженням військової служби Вельбівець О.І. з 24.02.2022 року у Збройних силах України та зайнятстю по службі. Таке рішення ним не було узгоджено із своїми однопартійцями і було передчасним. У зв'язку з цим, відразу після початку 15 сесії 02.12.2022 до затвердження порядку денного Вельбівець О.І. особисто із трибуни заявив прохання зняти із порядку денного питання №1 у зв'язку з тим, що він відзиває свою заяву від 22.11.2022. Не зважаючи на особисту заяву депутата Вельбівець О.Ю. на початку сесії про відкликання своєї заяви від 22.11.2022, головуючий поставив на голосування питання прийняття за основу проекту порядку денного, який було прийнято більшістю голосів. На підставі голосування Черкаською обласною радою винесене оскаржуване рішення №15-45/VIII від 02.12.2022 із посиланням на ст.ст. 43, 49 Закону України «Про місцеве самоврядування», п.2 ч.2 ст. 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», яким достроково припинено повноваження депутата Черкаської обласної ради VIII скликання Вельбівець О.І., обраного депутатом по територіальному виборчому округу №5 за виборчим списком Черкаської обласної організації політичної партії «За майбутнє», у зв'язку з його особистою заявою про складання депутатських повноважень.

Позивач та представник позивача у судовому засіданні позов просили задовольнити.

Третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні позивача Черкаська обласна організація політичної партії “За майбутнє” надала заяву, в якій зазначила, що підтримує позовні вимоги позивача та просить здійснювати розгляд справи за відсутності її представника.

Третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору на стороні відповідача Черкаська обласна територіальна виборча комісія письмових заяв та клопотань не подавала.

1228/01-33 від 15.03.2023

Розглянувши матеріали адміністративної справи, повно, всебічно, об'єктивно дослідивши надані у справі докази, надавши їм юридичну оцінку, суд дійшов до такого висновку.

Відповідно посвідчення №5 Вельбівець Олександр Іванович є депутатом Черкаської обласної ради VIII скликання.

Позивачем 22.11.2022 до відповідача була подана заява про складання депутатських повноважень за власним бажанням.

Після початку 15 сесії 02.12.2022 до затвердження порядку денного Вельбівець О.І. особисто із трибуни заявив прохання зняти із порядку денного питання №1 у зв'язку з тим, що він відзиває свою заяву від 22.11.2022.

Разом з тим, головуючий доповів присутнім на сесії про надходження заяви депутата Вельбівець О.І. від 22.11.2022, а також про те, що під час попереднього розгляду цієї заяви відповідною комісією ради таке рішення вона не підтримала. Не зважаючи на особисту заяву депутата Вельбівець О.Ю. на початку сесії про відкликання своєї заяви від 22.11.2022, головуючий поставив на голосування питання прийняття за основу проекту порядку денного, який було прийнято більшістю голосів.

На підставі голосування Черкаською обласною радою винесене оскаржуване рішення №15-45/VIII від 02.12.2022 із посиланням на ст.ст. 43, 49 Закону України «Про місцеве самоврядування», п.2 ч.2 ст. 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», яким достроково припинено повноваження депутата Черкаської обласної ради VIII скликання Вельбівця О.І., обраного депутатом по територіальному виборчому округу №5 за виборчим списком Черкаської обласної організації політичної партії «За майбутнє», у зв'язку з його особистою заявою про складання депутатських повноважень.

Вказане рішення позивач вважає протиправним, а тому за захистом своїх прав, свобод та інтересів звернувся до суду з даним позовом.

Під час вирішення спору по суті суд зазначає, що відповідно до статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно з ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод кожен, чії права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Відповідно до п. 14 ч. 1 статті 26 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішується питання прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом.

Законом, що відповідно до Конституції України, Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, інших законів України визначає правовий статус депутата сільської, селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради як представника інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу та рівноправного члена місцевої ради, встановлює гарантії депутатської діяльності та порядок відкликання депутата місцевої ради є Закон України “Про статус депутатів місцевих рад” від 11.07.2002 № 93-IV (далі – Закон № 93-IV).

Відповідно до ст .ст. 2, 3 Закону № 93-IV депутат місцевої ради - представник інтересів територіальної громади, виборців свого виборчого округу, а також повноважний і рівноправний член відповідної ради.

Відповідно до ч. 2 ст. 49 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, депутат представляє інтереси всієї територіальної громади, має всю повноту прав, що забезпечують його активну участь у діяльності ради та утворюваних нею органів, несе обов'язки перед виборцями, радою та її органами, виконує їх доручення. Депутат, крім секретаря ради, повинен входити до складу однієї з постійних комісій ради.

Згідно ч. 2 ст. 4 Закону № 93-IV повноваження депутата місцевої ради починаються з дня відкриття першої сесії відповідної ради з моменту офіційного оголошення підсумків виборів відповідною територіальною виборчою комісією і закінчуються в день відкриття першої сесії цієї ради нового скликання, крім передбачених законом випадків дострокового припинення повноважень депутата місцевої ради або ради, до складу якої його обрано.

Відповідно до статті 5 Закону № 93-IV повноваження депутата місцевої ради припиняються достроково за наявності перелічених підстав, засвідчених офіційними документами, без прийняття рішення відповідної ради у разі:

- 1) його відкликання за народною ініціативою у встановленому цим Законом порядку;
- 3) припинення його громадянства України або виїзду на постійне проживання за межі України;
- 4) обрання або призначення його на посаду, зайняття якої згідно з Конституцією України і законом не сумісне з виконанням депутатських повноважень;
- 5) обрання його депутатом іншої місцевої ради;
- 6) визнання його судом недієздатним або безвісно відсутнім;
- 7) набрання законної сили обвинувальним вироком суду, за яким його засуджено до позбавлення волі, або набрання законної сили рішенням суду, яким його притягнуто до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, та застосовано покарання або накладено стягнення у виді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

7-1) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів чи активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;

8) його смерті.

2. Повноваження депутата місцевої ради можуть припинитися достроково також за рішенням відповідної ради у зв'язку:

- 1) з набранням законної сили обвинувальним вироком суду, за яким його засуджено до покарання, не пов'язаного з позбавленням волі;
- 2) з особистою заявою депутата місцевої ради про складення ним депутатських повноважень;
- 3) з несплатою аліментів на утримання дитини, що призвела до виникнення заборгованості, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за дванадцять місяців з дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання.

Спори щодо дострокового припинення повноважень депутата місцевої ради вирішуються судом.

Аналіз ч. 5 Закону № 93-IV свідчить про те, що в ній визначено вичерпний перелік підстав для дострокового припинення повноважень депутата місцевої ради, який розширенню не підлягає.

Під час вирішення питання правомірності оскаржуваного рішення, яким достроково припинено повноваження позивача, суд зазначає таке.

Як вище встановив суд, підставою для прийняття оскаржуваного рішення стала заява позивача від 22.11.2022 про дострокове припинення повноважень депутата обласної ради, яку після початку 15 сесії 02.12.2022 позивач відкликав, та просив не розглядати її.

Крім того, суд зазначає, що рішення відповідача мають прийматися у відповідності з Регламентом Черкаської обласної ради VIII скликання.

Згідно Регламенту Черкаської обласної ради VIII скликання, затвердженого рішенням обласної ради від 21.12.2020 № 3-7/VIII, Черкаська обласна рада (далі - обласна рада, рада) є органом місцевого самоврядування, що представляє спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст Черкаської області, у межах повноважень, визначених Конституцією України, Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні", іншими законами. Діяльність обласної ради ґрунтується на принципах: народовладдя; законності; гласності; колегіальності; поєднання місцевих і державних інтересів; виборності; правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності в межах повноважень, визначених законами; підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб; державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування.

Відповідно до ч. 1 ст. 14 Регламенту ради пропозиції щодо питань на розгляд ради можуть вноситися головою ради, постійними комісіями, депутатами обласної ради та головою обласної державної адміністрації не пізніше як за 20 робочих днів до дати скликання сесії обласної ради.

Для вирішення питання про припинення депутатських повноважень Вельбівця О.І. за його особистою заявою від 22.11.2022, його включили до проекту порядку денного на 15 сесію ради 02.12.2022 під номером 1 за 10 днів перед сесією, що є порушенням регламенту.

Відповідно до ч. 11 та 12 ст. 14 Регламенту ради проект порядку денного пленарного засідання ради, сформований відповідно до вимог Регламенту, обговорюється та затверджується в цілому більшістю голосів депутатів від загального складу ради. Питання затвердженого порядку денного пленарного засідання обласної ради, за рішенням ради, можуть розглядатися в іншій, ніж передбачено в ньому послідовності, чи виключатися з порядку денного. При цьому, заслуховується виступ ініціатора такої пропозиції з її обґрунтуванням. У випадках надходження усної аргументованої пропозиції депутата (депутатів) обласної ради стосовно повернення до розгляду відповідного питання, що не було ухвалено, у тому числі у зв'язку з виявленням помилок у порядку та механізмі голосування, така пропозиція ставиться на голосування. У разі підтримання пропозиції проводиться повторне голосування з порушеного питання.

В будь-якому випадку з обговорюваних питань рада ухвалює рішення, яке не повинно суперечити Конституції України та чинному законодавству (ст. 17 Регламенту).

Стаття 21 Регламенту вказує, що на кожному пленарному засіданні ради ведеться звукова стенограма пленарного засідання ради із строком її зберігання не менше одного року після пленарного засідання ради, на основі якої виконавчий апарат ради складає протокол. У протоколі пленарного засідання ради вказуються в тому числі і прізвища депутатів, які виступили, а також депутатів, які внесли депутатський запит або подали запитання (письмово чи усно) доповідачам.

Відповідно до частини другої статті 19 Основного Закону України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Національне законодавство не містить чітких, однозначних, вичерпних і відображених в одному законі відносно відокремлених від інших і пов'язаних між собою правових норм, які регулюють порядок подачі заяв про складання депутатських повноважень та про можливість їх відкликати до розгляду їх відповідною радою по суті.

Разом з тим, не потребує додаткового законодавчого роз'яснення п.2 ч.2 ст. 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» - «Повноваження депутата місцевої ради можуть припинитися достроково також за рішенням відповідної ради у зв'язку: з особистою заявою депутата місцевої ради про складення ним депутатських повноважень».

З огляду на права депутата місцевої ради, передбачені ст. 19 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», під час сесії він має право ставити на розгляд питання як усно так і письмово. В даному випадку питання про відкликання своєї заяви від 22.11.2022 Вельбівець О.І. озвучив на початку сесії усно і протягом сесії подав відповідну письмову заяву, яку неодноразово прокоментував і відкоригував для усунення нерозуміння його волевиявлення відізвати свою заяву від 22.11.2022 про припинення депутатських повноважень.

Поняття «особиста заява» не потребує додаткового роз'яснення. Депутати Черкаської обласної ради під час голосування по питанню №1 порядку денного вийшли за межі правового регулювання дострокового припинення депутатських повноважень, зазначених у п.2 ч.2 ст. 5 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», та проголосували по питанню №1 порядку денного сесії без особистої заяви депутата Вельбівець О.І. Це питання мало б бути зняте із порядку денного сесії у зв'язку із відсутністю особистої заяви депутата, яка була відкликана ним особисто як усно, так і письмово до розгляду її на сесії по суті.

Так, дана підстава дострокового припинення депутатських повноважень безпосередньо пов'язана як із безпосереднім суб'єктом подання такої заяви, так і з його волевиявленням.

Підсумовуючи викладене, суд доходить висновку, що спірне рішення було прийнято відповідачем за відсутності встановлених Законом підстав та з порушенням процедури прийняття, що має наслідком визнання його протиправним та скасування.

Згідно частини 1 статті 77 Кодексу адміністративного судочинства України кожна сторона повинна довести ті обставини, на яких ґрунтуються її вимоги та заперечення, крім випадків, встановлених статтею 78 цього Кодексу. При цьому в силу положень частини 2 статті 77 вказаного кодексу, в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача.

Суд при вирішенні спору враховує приписи статті 2 Кодексу адміністративного судочинства України, відповідно до якої у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України; з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); безсторонньо (неупереджено); добросовісно; розсудливо; з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; своєчасно, тобто протягом розумного строку.

За вказаних обставин, виходячи з меж заявлених позовних вимог, системного аналізу положень чинного законодавства України та матеріалів справи, суд дійшов висновку, що викладені в позовній заяві доводи позивача є обґрунтованими, а вимоги такими, що належить задовольнити.

Під час вирішення питання про розподіл судових витрат, суд враховує таке.

Згідно статті 132 Кодексу адміністративного судочинства України судові витрати складаються із судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. Розмір судового збору, порядок його сплати, повернення і звільнення від сплати встановлюються законом. До витрат, пов'язаних з розглядом справи, належать витрати: на професійну правничу допомогу; сторін та їхніх представників, що пов'язані із прибуттям до суду; пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертиз; пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; пов'язані із вчиненням інших процесуальних дій або підготовкою до розгляду справи.

Відповідно до частини 1 статті 139 вказаного Кодексу при задоволенні позову сторони, яка не є суб'єктом владних повноважень, всі судові витрати, які підлягають відшкодуванню або оплаті відповідно до положень цього Кодексу, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань суб'єкта владних повноважень, що виступав відповідачем у справі, або якщо відповідачем у справі виступала його посадова чи службова особа.

Зважаючи на те, що позовні вимоги позивача підлягають задоволенню, то судові витрати, які підлягають відшкодуванню, стягуються за рахунок бюджетних асигнувань відповідача.

Керуючись ст.ст. 2, 90, 139, 242-246, 255 Кодексу адміністративного судочинства України, суд

ВИРІШИВ:

Адміністративний позов задовольнити повністю.

Визнати протиправним та скасувати рішення Черкаської обласної ради від 02.12.2022 №15-45/VII «Про дострокове припинення повноважень депутата Черкаської обласної ради VIII скликання Вельбівець О.І.».

Стягнути за рахунок бюджетних асигнувань Черкаської обласної ради (код ЄДРПОУ 24411541) на користь Вельбівець Олександра Івановича (РНОКПП 2787016752) судові витрати зі сплати судового збору в сумі 992 (дев'ятсот дев'яносто дві) грн 40 коп.

Копію рішення направити учасникам справи.

Рішення набирає законної сили відповідно до статті 255 Кодексу адміністративного судочинства України та може бути оскаржене до суду апеляційної інстанції за правилами, встановленими статтями 293, 295-297 Кодексу адміністративного судочинства України шляхом подання апеляційної скарги безпосередньо до Шостого апеляційного адміністративного суду протягом тридцяти днів з дня складення повного тексту.

Повний текст рішення складено 13.03.2023.

Суддя

Сергій ГАРАНЬ